

Lausunto Helsingin uuden yleiskaavan luonnoksesta

Helsingin uusi yleiskaava on rohkea julistus urbaanin kaupunkirakentamisen ja elämäntavan puolesta. Kantakaupungin laajentamisen tavoite on kannatettava, mutta esitetyssä mittakaavassa kysymys on seudullinen.

Kolmannes yleiskaavaluonnoksen uusista asuntorakentamisvarauksista osoitetaan nykyisille liikennealueille muuttamalla Helsingin sisääntuloväyliä bulevardeiksi. Ratkaisu ulottuu nykyisestä kantakaupungista Kehä I:n vyöhykkeelle asti vaikuttaen pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmään ja seudun asukkaiden liikkumiseen laajasti.

Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arviointien laadinta on vielä kesken. Tarvetta on täydentää elinkeinopoliittista näkökulmaa sekä saavutettavuuteen ja liikenteeseen liittyvien vaikutusten arviointia. Seudullinen näkökulma puuttuu lähes kaikista teemoista. Yleiskaavaratkaisu heikentää Helsingin kantakaupungin työpaikkojen seudullista saavutettavuutta. Tämä ei ole seudun kilpailukyvyyn kannalta hyvää kehitystä. Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialue ulottuu alueelle Lohja-Riihimäki-Porvoo, ja vaikutuksia koko työssäkäyntialueeseen tulee tarkastella. Tutkittava on esimerkiksi suorien bussiyhteyksien karsimisesta ja joukkoliikenteen hidastumisesta aiheutuvat muutokset muun seudun joukkoliikenteen käyttöön.

Selvyyden vuoksi selostuksessa tulee esittää sujuvan liikenteen matka-aikojen muutoksien lisäksi myös ruuhkaliikenteen muutokset. Yleiskaavan selvityksistä puuttuvat joukkoliikennevälien kapasiteettitarkastelut, jolloin epäselväksi jää riittääkö raideliikenteen kapasiteetti kattamaan kaiken joukkoliikenteen käytön lisääntymisestä sekä suorien seutubussien karsinnasta aiheutuvan tarpeen. Yleiskaavassa ei myöskään ole esitetty seudullisen liikenteen vaihtopaikkoja henkilöautoista ja busseista raideliikenteeseen. Tämä liityntäpysäköinnin ja bussitermiinien tarve ei voi siirtyä naapurikuntien vastuulle.

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään Helsingin suurien sisääntuloväylien muuttamista bulevardeiksi, eli moottoritienomaisten teiden kaventamista katu ympäristöksi ja maankäytön lisäämistä näiden katujen varsille. Muutoksen onnistumiseen ja rahoitukseen liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Tämä saattaa vaikeuttaa seudun asuntotuotantotavoitteiden toteutumista, varsinkin kun yleiskaavaluonnoksen asuntorakentamisesta kolmasosa osoitetaan bulevardeille.

Kaupunkibulevardit pienentävät liikenteen välityskykyä, jos niille ei samanaikaisesti rakenneta tehokasta joukkoliikennejärjestelmää. Kaupunkibulevardien pikaraitiotiejärjestelmän on ajateltu palvelevan ainoastaan bulevardien varsien maankäyttöä, joten seudullisen joukkoliikenteen ratkaisut on vielä määriteltävä. Rahoituspäätös tehokkaasta joukkoliikennejärjestelmästä - myös seudullisesti - tulee olla edellytyksenä bulevardien toteuttamiselle.

Yleiskaavaluonnos ohjaa vähittäiskaupan suuryksiköt keskusta-alueille, lukuun ottamatta Roihupelto-Herttoniemen, Konalan ja Suutarilan toimitila-alueita. Lisäksi vähittäiskaupan suuryksiköt ohjataan integroitumaan muihin toimintoihin ja rakennukset avautumaan katutilaan. Vantaa pitää linjauksia hyvinä. Yleiskaavaluonnos ei kuitenkaan ota kantaa vähittäiskaupan suuryksiköiden mitoittamiseen erilaisilla keskusta-alueilla vaan jättää ne mitoittamatta. Tällöin varsinkin lähikeskusta-alueiden vaarana on muodostua yksinomaan kaupan alueiksi, ilman onnistunutta integroitumista asuntorakenteeseen. Tällainen tilanne voi muodostua muun muassa Vihdintien varrelle Honkasuon lähikeskusta-alueelle. Kyseisestä ns. Kehä II-risteysalueesta on mm. päivittäistavarakauppa ollut hyvinkin kiinnostunut. Vantaan kaupan ohjaamisen periaatteena on, että päivittäistavarakaupan suuryksiköt rakennetaan keskuksiin eikä väylien varsille. Vantaan kaupunki esittää tämän lähikeskustamerkin poistamista sekä lähikeskustojen mitoittamista tai niiden määrän vähentämistä. Keskusta-alueiden mitoittamista kehoitetaan pohdimaan myös Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston teettämässä kaupallisten vaikutusten arviointi -raportissa.

Vantaa korostaa Kehä II:n jatkeen varauksen säilyttämistä yleiskaavan mukaisesti, koska Kehä II mahdollistaa Myyrmäen aluekeskuksen läpikulkuliikenteen hillitsemisen tulevaisuudessa.

Vantaa hyväksyy myös yleiskaavaluonnoksen esittämät pikaraitioteiden sekä pyöräilyn laatu-käytävien (baanojen) varaukset Helsingin ja Vantaan rajalla.

Helsingin uuden yleiskaavaluonnoksen valmisteluaikataulu on tiukka, kun tavoitteena on saada yleiskaava ehdotuksena hyväksytyksi jo 2016. Tästä johtuen kaavaehdotuksen käsittelyaikataulu on niin lyhyt, että Vantaan kaupungin on ohitettava lausunnonannossa oma asiantuntijalautakuntansa, kaupunkisuunnittelulautakunta, jotta lausunto ehtii annetussa ajassa. Kaupunkisuunnittelulautakunta on aiheellisesti paheksunut menettelyä.